OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS

(Verschijnt wekelijks)

Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden
AFDEELING PERS

GODSDIENSTIGE BLADEN.

AL-IMTISAL

(Soend. - 2×p.m. - Moh. — Tasikmalaja)

Van 17 Mei '27, Nr. 5.

In dit nummer worden artikelen opgenomen van godsdienstigen aard, uitleggingen van qor'an-teksten, enzoovoort.

SWARA TAMA

(Jav. - weekbl. - R. K. — Moentilan)

van 13 en 20 Mei 1927, nrs. 19 en 20.

HANDENARBEID.

„Wilfridus Dk" zegt verwonderd te zijn in een der vorige nummers een betoog gelezen te hebben, dat de handenarbeid op de tweede klasse scholen een geheel andere bestemming heeft gekregen dan die welke de deskundigen op het onderwijsgebied hebben bedoeld. In Djokja bijvoorbeeld zijn eenige scholen, die als het ware herschapen zijn in bloementuinen; het lijkt er op dat degenen, van wie de schooltuin het rijkst voorzien is van bloemperken, een pluimpje ontvangen. Het is net, alsof verwacht kan worden dat de scholen later daarin een wedstrijd zullen houden. Aangezien men op Java geneigd is alles na te doen wat Westersch is, moet men zich eerst rekenschap weten te geven van wat men wil nadoen.

De handenarbeid dient in de eerste plaats om een contraprestatie te vormen voor den geestelijken arbeid in de school.

Bovendien bereikt men daarmede eveneens het vormen van het karakter, zooals door Prof. Dr. Faszenbender ook wordt gezegd in zijn „Willen een Koninklijke Kunst."

Bij de uitoefening van den handenarbeid, wordt den leerling geleerd zich te beheerschen en een vasten wil te toonen, alle slechte gedachten en verlangens weg te bannen. Op grond hiervan wordt dit vak handenarbeid onderwezen op de lagere scholen en in Japan wordt het dienstbaar gemaakt aan karakterverbetering der jeugdmisdadigers.

Schrijver kan zich dan ook vereenigen met de volgende door de P.G.H.B. genomen beslissingen. De P.G H.B. verklaart principieel voorstander te zijn van den handenarbeid, doch deze moet alleen dienen als middel voor den vooruitgang van het onderwijs en niet om daarmede geld te verdienen. Want de onderwijzers zijn er per slot van rekening verantwoordelijk voor, dat de scholen niet gebruikt worden om geld te maken.

DE AUTOMATISCHE AFVLOEIING.

In den vorm van een dialoog tuschen Gareng en Petroek maakt Fr. Marta zijn bevinding bekend omtrent de voorgenomen automatische afvloeiing, met welken maatregel de regeering het doel voor oogen houdt: verbetering van Haar personeel. In het tweegesprek woidt onder meer gezegd, dat de verbetering zal worden verkregen door ontslag van tot de ouderwetschen behoorende ambtenaren. Onder het B.B.-corps zijn er wedana's, die afkomstig zijn van de O.S.V.I.A. en die opgeklommen zijn van gewone „hulpschrijver"; deze laatste categorie zal het dan moeten ontgelden. Indien de van de Normaalschool afkomstige onderwijzers niet geknipt blijken voor de 2de klasse scholen, zal de Regeering een betere opleidingsschool oprichten, wat tot gevolg zal hebben, dat de Normaalschool op den achtergrond raakt en de abituriënten dier school eerlang zullen verdwijnen, omdat ze dan vanzelf zullen worden leerkrachten van den tweeden rang. Het te verleenen ontslag in verband met de automatische afvloeiing zal niet behoeven te berusten op de een of andere fout, de Overheid heeft hierin te beslissen en de betrokkene kan niet in verzet komen.

De vraag wordt gesteld of de afvloeiing niet in zich houdt een bezuiniging. Als antwoord hierop geeft Gareng het voorbeeld, dat een onopgeleide hulponderwijzer met een aantal dienstjaren op een bezoldiging van ± f 60, ontslagen moet worden en in diens plaats aangesteld wordt een pas geslaagde Normaalscholier. Hoeveel wordt hiermede niet uitgespaard? vraagt hij. Vermelding verdient, dat voor het kenmerk van rijpheid voor ontslag geen minimum aantal dienstjaren wordt vastgesteld; iemand met een 5-jarigen dienst kan, indien de Regeering het

wil, ontslagen worden. Er wordt dan opgemerkt, dat dit niet bevorderlijk is voor de ambtenarij, omdat elk ambtenaar, elke werknemer, strevend naar het hoogste punt, geplaatst zit voor de mogelijkheid naar beneden te glijden op de ambtelijke helling.

Schrijver laat zeggen, dat de ambtenaren weliswaar onder toekenning van pensioen worden ontslagen, doch indien de pensionneering plotseling geschiedt, is het allesbehalve aangenaam, vooral wanneer de betrokken ambtenaar nog schoolgaande kinderen heeft. Het I.E.V., dat zooveel landsdienaren onder zijn leden telt, heeft tegen den voorgenomen maatregel dan ook een sterk protest doen hooren.

Het gerucht gaat, dat den G.G. van verschillende kanten wordt verzocht om de voorzichtigheid wel te willen doen betrachten bij de toepassing van den maatregel.

VAK- EN VAKVEREENIGINGSBLADEN.

GOEROE

(Ned. Maleisch - 2 × p.m. - org. Hoogere Kweekschool-Bond — Solo)

Van 10 Mei 1927, Nr. 9.

Het nummer bevat de openingsrede van de 16de jaarvergadering van de P.G.H.B. en verslag van het congres op 9 Maart te Solo en van eenige andere vergaderingen, van geen belang voor het Overzicht.

DE ONDERWIJZER

(Mal. - 1 × p.m. - Orgaan Kweekschoolbond — Jogja).

Van Maart 1927, Nr. 3.

Dit nummer bevat de notulen van de op 8 t/m 11 Maart 1927 gehouden bestuursvergadering van de onderwijzersvereeniging „Kweekschoolbond" en de daarop volgende algemeene vergadering. Blijkens deze notulen werden op die vergadering behalve het jaarverslag en vereenigingszaken nog behandeld: het beschikbaar stellen van fondsen voor aanschaffing van wandplaten op de 2e klasseschoolen; het onderwijs geven in de eerste H. I. S. van rekenen, teekenen en schrijven met Hollandsch als voertaal; het niet plaatsen der van de H.K.S. afkomstige goeroes op 2e klasse scholen onder niet-H.K.S.'ers; het afschaffen van het Maleisch op H. K. Scholen op Java; het afschaffen van het zingen in het Hollandsch; onderwijs in geschiedenis op de 2e klasse scholen; spoedige vaststelling van de rechtspositie der Inlandsche ambtenaren; beschikbaarstelling van geldkisten voor opberging van schoolgeld en wederinvoering van het aandeel in het schoolgeld; het verleenen van vrije geneeskundige behandeling aan onderwijzers van bijzondere scholen; enz.

Verder worden in het periodiek nog het Kweekschoolplan en een artikel over moderne opvoedkunde van H. L. Mencken gegeven.

NIEUWSBLADEN OP DE BUITENGEWESTEN.

BENIH TIMOER

(Mal. - dagbl. - liberaal — Medan)

Van 11 t/m 18 Mei 1927, Nrs. 87 t/m 92.

POENALE SANCTIE.

In een drietal artikelen in de bladen van 11 en 14 Mei wordt weer eens het laakbare van de instelling der poenale sanctie aangetoond.

Aanleiding hiertoe geeft de a.s. berechting van de mishandelingzaak tegen een drietal Europeesche employés in de immigratie-verblijven te Gloegoer, waarbij die van Soeban Ajam en Poelau Mandi in herinnering worden gebracht.

Schrijver zegt, dat de poenale sanctie moet worden afgeschaft, indien de Nederlandsche regeering in Indonesië in de oogen van het publiek niet als zonder menschelijk gevoel wil worden beschouwd.

Van de arbeidsinspectie is niet veel te verwachten, daar de feiten plaats hadden als het ware onder haar oogen. Schrijver stelt de vraag of de arbeidsinspectie met ernst arbeidt? „Schande, duizendmaal schande", is het antwoord.

Een andere schrijver, Non-politicus, vergelijkt de contractanten, die onder de poenale sanctie staan, met slaven en verwijst naar Calcutta en Natal, waar die instelling reeds twintig jaar geleden werd afgeschaft en noemt den toestand: vermoderniseerde slavernij. Eenige zinsneden hierover aanhalende uit een artikel van P. Endt in „Koloniale Studiën" nr. II, blz. 350 en deze in het Maleisch omzettende, deelt schrijver mede, dat de kapitalisten en werkgevers met hun Avros en D.P.V. sterk staan, dat zij de werkovereenkomst vaststelden en sterker staan dan de arbeidsinspectie met Gewestelijk Bestuur en met de vertegenwoordiging der arbeiders bij elkaar.

Een derde schrijver zegt, dat men doende is de poenale sanctie om te zetten in iets anders, doch met gelijke strekking en spreekt de gevolgtrekking tegen, dat met afschaffing der poenale sanctie de cultures ter Oostkust te gronde gaan, hierbij verwijzende naar de Straits en Malakka.

Tot besluit wordt gezegd, dat de poenale sanctie, het kankergezwel in de Indonesische samenleving, ten spoedigste uitgesneden moet worden, zonder pardon.

DIVERSEN.

In eene beschouwing over de houding van hadji Salim en de aantijging van Mr. Singgih tegen hem veroordeelt de

redactie eveneens het wispelturige van hadji Salim, waardoor het vertrouwen in zijn oprechtheid, of ten minste in zijn gezond verstand, verloren ging. De grootste zonde van hadji Salim is wel, dat hij de beweging in de war stuurt en het streven tot lotsverbetering en samenwerking verlangzaamt.

De bijzondere correspondent in Nederland schrijft van daar, dat de redevoeringen van Noto Soeroto waren als de stem eens roependen in de woestijn, doch Indonesië sedert de onlusten meer de aandacht heeft.

Verder verklaart hij dat de opstand in Bantam geprovoceerd is, evenzoo de staking te Soerabaia in 1925, ter voorkoming dat men zich geheel gereed kon maken.

De gratiëering door den Gouverneur-Generaal van de ter dood veroordeelde communisten viel z.i. in de Treubkringen niet in goede aarde.

Doch doordat de ondernemerskringen weten dat Jhr. Mr. A.C.D. de Graeff niet van gisteren is, maar „nog gladder dan Graaf van Limburg Stirum", willen zij voorloopig nog niet ingrijpen, zoolang de handelingen van den heer de Graeff hun geen schade berokkenen.

„Zoolang het suiker-, landbouw- en petroleumsyndicaat enz. nog voordeel kunnen halen uit dit land, zal niet worden ingegrepen, doch zoo spoedig de ethische politiek van dezen jonkheer gevaar oplevert voor de Hollandsche kapitalisten en de nationalistische beweging onder de intellectueele Inlanders door dezen niet meer bedaard kan worden gehouden, zal zeer zeker de jonkheer worden teruggeroepen en vervangen door een voogd, van het merk Mr. Fock."

Verder bevatten de bladen het gewone nieuws en eenige artikelen van minder belang.

PEMBERITA MAKASSAR

(Mal. - dag. - liberaal — Makasser)

Van 14 t/m 17 Mei 1927, Nrs. 107 t/m 109.

De bladen bevatten niets van belang voor het Overzicht.

PEWARTA DELI
(Mal. - 3 × p.w. - liberaal — Medan)

Van 6 t/m 16 Mei 1927, Nrs. 51 t/m 51.

HET VERTROUWEN.

In een artikel in het blad van 6 Mei, met als opschrift: „het vertrouwen van het volk begint rond te draaien", wordt het aannemen door dr. Soetomo van zijne Volksraadsbenoeming in beschouwing genomen en gezegd, dat hij deze benoeming aannam omdat Z.E. het aantal Inlandsche leden in den Volksraad zou uitbreiden. De G.G. beloofde in zijne rede in den Volksraad, dat dit ten spoedigste in behandeling zou komen: maar wat gebeurde?

Vóór nog het voorstel in Volksraad of Tweede Kamer kwam, schreeuwde de sanapers bij hoog en laag dat het niet mocht en het de tijd daartoe nog niet was: ook in den gemeenteraad mocht het aantal Inlanders niet overwegend zijn. En van uit Holland wordt gehoord dat ook de Tweede Kamer er niet mee instemt.

Schrijver stelt de vraag wat, indien het gebeurt, met de Indonesiërs zal geschieden? Zal hierdoor het vertrouwen toenemen of heelemaal verdwijnen?

Na een uitleg te hebben gegeven over de kwestie van de eindbeslissing die bij de Staten-Generaal blijft en te hebben verwezen naar het verwerpen van het Nederlandsch-Belgisch verdrag, zegt schrijver dat het ook zoo met het voorstel Volksraadswijziging zal geschieden.

Slechts een klein gedeelte, de vrijzinnige, socialistische en communistische partijen, is voor uitbreiding van het Inlandsche ledenaantal, doch de groote meerderheid, vertegenwoordigers van suiker, tabak, olie enz. wil geen machtsuitbreiding van den Volksraad, daar deze voor haar nadeelig zou zijn.

De G.G. zal dan zeggen, dat hij er niets aan kan doen.

Ongetwijfeld zal dan het non-coöperation idee in Indonesië veld winnen, n.l. de onwil tot samenwerkig met de regeering. Wiens schuld is dit dan. Het antwoord geve men zelf.

„HET STANDPUNT VAN DEN POLITIEKEN PALJAS".

Katjong Betawi levert in het volgend nummer critiek op de aanname door dr. Soetomo van zijne benoeming tot Volksraadslid (zie boven: den schrijvers schijnt de tweede weigering nog niet bekend te zijn geweest) en verklaart, dat een volksleider, waarvoor bedoelde dokter wil doorgaan, moet zijn: eerlijk, consequent en bewust.

Schrijver verklaart de eer gehad te hebben dezen mensch van nabij te kennen en ook van het provoceerend optreden in de Decemberdagen in 1925 (staking te Soerabaja) te weten, waarbij de dokter gelijk gesteld wilde worden met Dr. Tjip, Dipo Negoro en Dr. Soen Yat Sen. Met eene woordspeling op de intellectueelen: „(in)telekkippenuil", zegt schrijver, dat de handelingen van dezen intellectueel toen minderwaardig waren en schrijver over het pas gebeurde niet verwonderd is.

Hierna maakt hij eene vergelijking met de intellectueelen in China, waar de studenten, opkomende voor de arbeiders, als slachtoffers der kanonnen vallen.

Doelende op Noto Soeroto in Nederland, zegt schrijver dat deze van daaruit een platonisch patriotisme beoefent.

Schrijver wordt treurig gestemd door al dergelijke feiten en stelt de vraag, waar het vaderland blijft, indien men zoo gemakkelijk door „de blanken kan worden verlakt."

„Maar de moed niet verloren, met of zonder Soetomo c.s. kan men doorgaan".

DIVERSEN.

In het hoofdartikel in het blad van 6 Mei, wordt verslag uitgebracht van het gesprek, dat de verantwoordelijk redacteur van het blad gehad heeft met den Directeur van Onderwijs over de oprichting van gouvernementswege van een Muloschool in Tapanoeli.

Volgens dit verslag is er geen aanleiding tot oprichting van een tweede mulo, daar in Taroetoeng reeds een zendingsmulo zal komen, terwijl de afstand van Sibolga tot Fort de Kock niet zoo groot is, dat de kinderen afkomstig uit Sibolga, niet aldaar op de bestaande mulo zouden kunnen komen.

Het aantal rekesten van de Christen Bataks was verder overwegend grooter dan dat der Mohammedanen, terwijl ook de onderwijzers niet gaarne te Sibolga geplaatst wilden zijn, al welke redenen den doorslag gaven tot oprichting van een muloschool te Taroetoeng door de zending met regeeringssubsidie.

Verder bevatten de bladen nog eenige voor het Overzicht onbelangrijke artikelen en het gewone nieuws.

WARTA HINDIA

(Mal. - 2×p.w. - liberaal — Padang)

Van 4 t/m 14 Mei 1927, Nrs. 31 t/m 34.

De bladen geven niets van belang voor het Overzicht.

OETOESAN SUMATRA

(Mal. - 3 × p.w. - liberaal — Medan)

Van 12 t/m 17 Mei 1927, Nrs. 52 t/m 54.

In het nummer van 14 Mei geeft „Tobanees" een artikel over drankmisbruik in de Bataklanden, waar de gegiste palmwijn volgens hem als koning heerscht met de door hem uiteengezette slechte gevolgen. Hij verwacht, dat de regeering dit zal tegengaan en de pachtvergunningen niet zal uitbreiden. Verder bevatten deze nummers eene klacht over de slechte betaling van volksschoolonderwijzers in Atjeh; voorts geven de bladen het geval Salim contra de Studieclub, een artikel over journalisten zoomede het gewone buiten- en binnenlandsche nieuws.

INL. PERIODIEKEN OP DE BUITENGEWESTEN.

BOEMI MELAJOE

(Mal. - 2×p.w. - liberaal — Palembang)

Van 12 Mei '27, Nr. 16.

ACTIE EN REACTIE.

In een artikel onder dit hoofd zet Ateha Loebis uiteen, dat actie steeds aanleiding geeft tot reactie. Daarom moet men bij het voeren van een actie er altijd voor zorgen, dat die actie niet onaangenaam is voor dengene, tegen wien die actie wordt gevoerd. Want anders zal ook de reactie daartegen minder aangenaam zijn. Als voorbeeld noemt schrijver onder andere het verzet, dat kort geleden door de communisten werd gepleegd tegen het gevestigd Gezag hier in Indië. Dit kwam—zegt hij—doordat de vorige Gouverneur-Generaal Fock indertijd een al te krassen maatregel trof tegen de beweging der communisten, zoodat dezen niet slapper werden, doch integendeel nog heftiger in actie kwamen, ja zelfs tot gewelddadig verzet overgingen. Dit zou, volgens schrijver, allemaal niet gebeurd zijn, indien door de Regeering toen niet zulke krasse maatregelen waren getroffen, doch zij wat bezadigd was opgetreden, zooals bijvoorbeeld thans het geval is onder het bewind van den Gouverneur-Generaal de Graeff. De oneenigheid tusschen de Inlandsche vereenigingen —besluit schrijver— is trouwens toe schrijven aan de onaangename actie van de eene partij tegen de andere. En deze toestand zal niet kunnen verdwijnen, zoolang men met zijn actie nog steeds op die manier te werk gaat.

PERTJA SELATAN

(Mal. - 3 × p.w. - neutraal — Palembang)

Van 14 t/m 29 Mei '27, Nrs. 47/9.

REDACTIE.

In het nummer van 14 Mei staat naast Kiagoes Mohamad Adjir, die thans als directeur tevens plaatsvervangend hoofdredacteur van de *Pertja Selatan* fungeert, als hoofdredacteur vermeld de heer Bratanata. Deze bevindt zich echter nog te Cheribon en zal eerst op 1 Juni a. s. zijn betrekking aanvaarden. De verantwoordelijkheid der redactie zal, zoolang de heer Bratanata nog niet is gearriveerd, gedragen worden door Kiagoes Mohamad Adjir.

INLEIDING.

In een inleidend artikel zegt Bratanata o. a. vernomen te hebben, dat Palembang wel tienmaal zoover is vooruitgegaan als vroeger, toen hij zich nog te dier plaatse bevond. De handel is in groote mate toegenomen, de huizen krijgen een electrische verlichting, de Gemeentekom breidt zich uit enz. enz., doch dit alles is, naar schrijvers meening, niet ten *voordeele* van het volk, maar integendeel ten *nadeele* van den kleinen man. Want de handel, die er is, is niet anders dan een beekje, waarlangs het geld moet stroomen uit den zak van den kleinen man. Ook de mooie huizen, die thans de stad versieren met haar electrische verlichting, moeten niet opgevat worden als bewijzen van economischen vooruitgang der ingezetenen van Palembang. Deze woningen zijn immers in de plaats gekomen van de kamponghuizen, die intusschen afgebroken zijn en waarvan de bewoners werden verdreven naar plaatsen buiten de stad. Daarom zal schrijver maar niet al te gauw zeggen, dat Palembang thans vooruit is gegaan.

Tenslotte wekt schrijver de bewoners van Palembang op, om van hun kant ook naar vooruitgang te streven, opdat de vooruitgang van Palembang tevens de vooruitgang zal wezen van de ingezetenen van deze plaats.

FIKIRAN

(Mal. - 1 × p. w. - vrijz. democr. — Menado)

Van 7 en 14 Mei 1927, Nrs. 18/9.

POSTKLACHT.

In het nummer van 7 Mei klaagt een schrijver over de late bezorging door het postkantoor te Menado van de poststukken, die aldaar door de Java-boot op Zaterdag, 20 April '27, waren aangebracht. Die dag was toevallig de verjaardag van Prinses Juliana en bedoelde mailboot kwam te Medado met een dag vertraging aan, n.l. om 7 uur 's morgens, terwijl de brieven eerst tegen 5 uur 's middags werden bezorgd, de couranten den daarop volgenden ochtend 7 uur en „model 26 pp" op 2 Mei d. a. v.

Prachtige toestanden! roept schrijver uit.

Ook kwam er nog bij, dat het postkantoor op dien feestdag, 30 April, werd gesloten en natuurlijk ook op den daarop volgenden dag, omdat deze laatste een Zondag was. Dit vindt schrijver niet in den haak, want de mail voor Java, Ternate en Gorontalo moest op dien Zondag worden afgesloten. Doordat het postkantoor op bedoelde twee dagen gesloten was, kon men

toen geen postzegels krijgen en dientengevolge zijn brieven ook niet met deze mail verzenden, doch moest hiermede wachten tot de volgende mail, namelijk 14 dagen later.

In verband hiermede vraagt schrijver zich o.m. af, of de postautoriteiten geen postzegel-automaten aan het postkantoor te Menado kunnen plaatsen, zooals in de groote steden van Java het geval is, opdat het publiek te allen tijde aan postzegels kan worden geholpen.

DIVERSEN.

Verder bevatten deze nummers een ongeteekend artikel, houdende een klacht van de bewoners van Koror over het afsluiten van den weg tusschen deze plaats en Kajoewatoe-Kakas door den Minahasa Raad.

Schrijver hoopt, dat deze weg weder zal worden opengesteld, daar het bestaan van die menschen zoomede het betalen hunner belastingen aan het Gouvernement van dezen weg afhangen.

Overigens niets bijzonders voor dit Persoverzicht.

BALI ADNJANA

(Mal. 3 × p.m. - Hindoe-Balineesch — Singaradja)

Van 10 Mei 1927, Nr. 14.

DE BALIRAAD.

In dit nummer worden de besprekingen weergegeven, welke gehouden werden tijdens de aanwezigheid van den regeeringscommissaris Cohen Stuart in verband met de plannen tot het instellen van een Baliraad.

Algemeen was men van oordeel, dat het beter was eerst een onderafdeelingsraad in te stellen, omdat men in Bali nog niet in staat zou zijn een Baliraad te behartigen. Later zou deze dan uit de onderafdeelingsraden kunnen ontstaan.

Slechts een aanwezige (redacteur van het oppositieblad Suryakanta) wilde liever een Baliraad, omdat een onderafdeelingsraad niet in staat zou zijn het onderwijs vooruit te brengen, bijv. een Muloschool op te richten.

Omtrent de verkiezing van leden was men bijna algemeen van oordeel, dat deze door het Bestuur zouden worden benoemd, daar eene verkiezing door de verschillende vereenigingen slechts zou leiden tot eene keuze van de leiders.

Omtrent vervulling van het voorzitterschap waren de meeningen verdeeld tusschen den Bestuursambtenaar en een of anderen echten Baliër.

De redacteur van het blaadje voegt hieraan zijne eigen meening toe, n. l dat hij geen Baliraad noodig acht, daar dit voor het Balische volk geen enkel profijt zou opleveren, zoolang dit zijn plaats nog niet weet en nog geen vertrouwen heeft in eigen kracht.

Schrijver meent, dat de bestaande toestand als door de regeering ingesteld, voldoet en het Balische volk nog niet hindert, behalve de zware belastingen, waarvan men echter nog niet weet of deze de bedoeling zijn van de Regeering of slechts een gevolg van de verkeerde toepassing op het nog domme volk.

De raad van Karangasem bracht niets meer tot stand dan elders door het Bestuur wordt gedaan.

Hierbij komt dat een eigen raad de Balische toestanden van voorheen welke thans nog gedeeltelijk gehandhaafd blijven in nieuweren. Westerschen geest zou omzetten, waarvan veel ongewenscht is.

Schrijver is zeer zeker voor vooruitgang, doch in overeenstemming met het eigen nut voor het Balische volk.

Doordat de instelling volgens den Resident als een geschenk moet worden beschouwd om hen op te voeden, gelijk de andere volken, zal schrijver het dankbaar accepteeren indien begonnen wordt met de afdeelingsraden.

Verder bevat het blaadje nog eenige persoonlijke opmerkingen over en weer met den redacteur van de Surya Kanta, waarbij het kastegeschil tot uiting komt.

PERSAUDARAAN

(Mal. - 2×p.m. - soc. vooruitstr. — Gorontalo)

Van 2 Mei 1907, Nr. 16.

DE ISLAM.

In dit blaadje richt Boelan Poernama in het hoofdartikel een waarschuwend woord tegen de verwording van den Islam, als gevolg van het streven van godsdienstvoorgangers om de domme massa met verkeerde leeringen op hun hand te krijgen, hen te kunnen exploiteeren en hen tot fanatisme te brengen en onwillig te maken.

De regeering bestrafte o. a. op Java reeds verscheidene dergelijke godsdienstdrijvers, die gevaar opleverden en hij waarschuwt hiertegen in Gorontalo, verwijzende naar een verzoek van den het hoofd van Gorontalo op eene gehouden vergadering om slechts het oprechte in den godsdienst te onderwijzen.

GODSDIENSTVERZAKERS.

Moealaf geeft in een ingezonden stuk zijne afkeuring te kennen over den overgang tot den Christelijken godsdienst van een drietal Islamieten in Siaoe door den invloed van een drietal Siaoesche christenmeisjes, misschien wel straatbloempjes.

Schrijver veroordeelt hun gedrag, daar ze tegenwoordig hun vroegere geloofsgenooten niet willen kennen.

In een noot verwijst de redactie naar het groote aantal christenen in Europa, die tot den Islam overgaan en ze vindt het veel erger, dat duizenden in Bolaang Mongodo tot het Christendom overgaan, niet onder invloed van eene vrouw, doch van de zending en verklaart dat dergelijke menschen op een dwaalspoor zijn.

DIVERSEN.

Met het opschrift: Gorontalo rijk, de menschen arm, beschrijft Lajar Baroe den bestaanden toestand in Gorontalo en de Minahassa waar Europeanen en Chineezen het economische heft in handen hebben en de bevolking slechts loontrekker is.

Schrijver zelf is het ook en betreurt het dat men zich niet meer op het onafhankelijke bestaan in den landbouw toelegt.

„Celebessen" verwijt in een artkel het landschapsbestuur van Bolaang Oeki, dat het zoo goed als niets doet voor het volksonderwijs en stelt de vraag of de achteruitgang in het landschap een gevolg is van de zorgeloosheid der bevolking of dat de regeeringsvertegenwoordigers er opzettelijk op aan sturen.

Met de vraag, waar al het landschapsgeld bleef gedurende de honderden jaren, dat het onder Nederlandsche heerschappij staat, becijfert schrijver de opbrengst der belastingen over honderd jaar, waarvoor zeker eenige scholen hadden kunnen worden opgericht. Het bovenstaande wordt aan de aandacht der regeering aanbevolen.

Verder bevat het blaadje nog de notulen van eene door de S. I. te Gorontalo gehouden vergadering, waarbij eene motie werd aangenomen behelzende het verzoek aan de regeering om uitbreiding van onderwijs; toe te staan, dat van Java afkomstige onderwijzers voor de S. I.-scholen in Celebes komen, terwijl de vereenigingen in Celebes aangespoord worden zelf scholen op te richten op Oosterschen grondslag.

INLANDSCHE PERIODIEKEN OP JAVA.

AZIA

(Mal. - 3 × p.m. — Soerabaja)

van Mei 1927, Nr. 1 (proefnummer).

HET BLAD.

Ontvangen is het proefnummer van een nieuw periodiek te Soerabaja, in krantenformaat, dat men driemaal 's maands (eens in de tien dagen) denkt te doen uitkomen als een „algemeen nieuwsblad".

De redactioneele leiding berust bij den redacteur R. P. Djatmiko, die bijgestaan wordt door de mede-redacteuren K. D. Soekarto en K. Loubis; directeur-administrateur is M. Asmaniroen. Het blad wordt gedrukt door de firma Nam Yong, Soerabaja.

In de inleiding verklaart de directie dat, ofschoon er reeds veel dagbladen en periodieken bestaan, „Azia" toch verschijnen moet, daar dit blad een kameraad zal zijn, die zijn vrienden niet zoo gemakkelijk midden op den weg in den steek zal laten, en die niet reeds scheiden wil na de eerste ontmoeting. Volkstrekte neutraliteit zal worden betracht, het blad zal de waarheid durven zeggen doch steeds op beschaafden en binnen de grenzen blijvenden toon. „Hoe zouden wij goed en oprecht onze gedachten kunnen uiten, indien wij aan één kant stonden, de richting toegedaan waren van een bepaalde partij?"

Het blad zal den lezers de nieuwste feiten en gebeurtenissen melden en van alles mededeeling doen dat van belang is voor heel het Aziatische volk; het zal zich keeren tegen alle gebeurtenissen welke de grenzen der welvoeglijkheid en der menschelijkheid te buiten gaan en scherp aanvallen alle daden die in strijd zijn met de wetten der menschelijkheid. Een speciale kolom wordt gereserveerd voor de buitenlandsche politieke beweging, terwijl voor den lezer een juridische vragenrubriek wordt opengesteld.

Men beschikt niet over een groot kapitaal en de oplaag is voorloopig slechts 2000, nog veel te gering voor een zoo groote bevolking als die van dit Azië.

In de rubriek „Politieke Tribune" wordt onder het motto: „Als de mensch als een beest behandeld wordt, gedraagt hij zich als een beest. Als hij als een mensch behandeld wordt, gedraagt hij zich als een mensch" het volgende gezegd:

Sedert de uitbreiding van de communistische beweging ziet men het rad der wereldpolitiek sneller draaien, vooral in koloniale landen als ons Indonesië,

Men is druk bezig de gelederen te ordenen: Abdulkarim betrad het strijdtooneel om de vrijheid van persoon en van het geboorteland op te eischen, China voert tot heden nog steeds strijd tegen de overheersching. En Indonesië blijft ook niet achter bij het regelen der organisatie.

Het is duidelijk voor ons, dat door het stelsel der kapitalistische eeuw het moreel van het volk over de geheele wereld bedorven wordt.

De kapitalisten, die zoo'n kleine groep vormen, draaien de wereldgeschiedenis naar hun believen, doen de hoogere gevoelens van menschelijkheid verdwijnen, brengen verderf in het gezinsleven door onderdrukking en uitzuiging, zoodat er een nieuwe klasse onder het volk ontstaan is, die der proletariërs. Het volk van Indonesië is zich reeds lang bewust geworden van de slechtheid en de wildheid van den kapitalist; het blijkt uit den vooruitgang der beweging, doch er bestaat nog te veel verschil in grondslagen en richting. In de kringen van het volk zijn allerlei acties ontstaan en zelfs is er scheuring gekomen in de Islamietische beweging, met sterke concurrentie onder de Islamietische vereenigingen. De afbrekende kritiek in woord en geschrift speelt steeds heftiger haar rol, hetgeen natuurlijk een belemmering zal wezen voor de verkrijging van de zoozeer gewenschte vrijheid.

Het is zeer zwaar, te streven naar de vrijheid, vooral voor een kolonie, waar het verdeel-en-heersch hoogtij viert. Maar al hetgeen de beweging in de war zou kunnen brengen, moet worden verwijderd uit ons Indonesië.

Schrijver herinnert de broeders aan de strafwetartikelen 161 bis en ter, welke naar hij zegt een innerlijke revolutie bij de menschen van de beweging heeft teweeg gebracht, als een golf die in hun gemoed uiteenspat, zoodat zij niet meer tot geduld gemaand kunnen worden. Door de onderdrukking daartoe gedwongen, breekt de revolutie uit ook al weet het volk vooruit dat het nog niet voldoende georganiseerd en nog niet krachtig genoeg is om zijn woede te uiten.

Als schrijver zich niet vergist, is de doodstraf geveld over verscheidene menschen van het Indonesische volk en door den G. G. bekrachtigd (de redactie vraagt of dit wel juist is). Hij wijst er op, dat volgens zeggen de doodstraf niet meer toegepast wordt in deze eeuw van vooruitgang en beschaving.

Opruiing ligt niet in de bedoeling van den schrijver, maar hij is er van overtuigd, dat deze gebeurtenis, welke de grenzen te buiten gaat, nog grooter woede kan doen komen over elk volk, vooral over de intellectueelen die het woord van Multatuli huldigen, dat als elke Javaan maar eenmaal spuwt, het Hollandsche volk verdrinken zal.

Schrijver besluit met een uitspraak van „Herman Parter" aan te halen: „De doodstraf zal een innerlijke revolutie bij de geheele bevolking van Indonesië verwekken, en deze innerlijke revolutie zal de voorbode zijn van de revolutie van de daad", en met de verklaring dat de domme mensch niet graag zijn kameraad overvallen en mishandeld wil zien, te minder nog de intellectueel, die uit den aard der zaak fijnere gevoelens bezit en de rechten en verplichtingen van den mensch kent.

In een volgend stuk wordt een uiteenzetting gegeven van het standpunt der journalisten van de Europeesche, Inlandsche en Chineesche pers, waarbij de schrijver zegt dat de Inlandsche en Chineesche bladen over het algemeen slechts organen zijn van bepaalde partijen en bovendien de meeste redacteurs zelf leiders zijn van die partijen. Hierdoor wordt volgens schrijver de vooruitgang van de Indische journalistiek vertraagd, ook al wordt er de politieke propaganda door vergemakkelijkt. Hij is van meening dat een journalist geen lid behoort te wezen van een of andere partij, opdat het oordeel zuiver en onpartijdig zij. De tegenwoordige journalisten zijn geen werkelijke journalisten van de kwaliteit der onafhankelijke journalisten in Europa, doch zij zijn de trompet of de voorvechters van een bepaalde groep. Voor zoover schrijver weet, bestaan hier in Indië slecht enkele, niet veel, bladen die geheel onafhankelijk zijn.

DIVERSEN.

In een artikel met als opschrift: „Djempol", wordt gewezen op het feit, dat algemeen vereenigingen worden opgericht, waaruit blijkt dat men doordrongen is van de noodzaak tot samenwerking.

De verschillende partijen hebben echter verschillende beginselen en een verschillend doel en de onderlinge strijd is zeer nadeelig voor het volk; er zijn nog vele huichelaars en likkers of lieden die het doel niet mede willen nastreven.

Voor schrijver bestaat geen neutrale houding en vormt dit geen beletsel voor hen die de vrijheid van den geboortegrond en de eigen kracht op juiste wijze beoogen. Een ieder die oprecht het volk wil beschermen tegen afpersing en verdrukking, zal er van doordrongen zijn, dat de waarheid niet door bedrog kan worden te niet gedaan en aan den dag zal komen.

De verdrukking door de kapitalisten en imperialisten geschiedt openlijk, en niet tegenover een enkel ras of partij. Ook in de P.S.I. bijv. lijden velen er onder en elke vereeniging van het volk ondervindt dit.

Niemand zal willen worden verdrukt, indien hij dit reeds voelen kan.

En dit voelen vormt den band tusschen de verschillende volkspartijen, die thans onderling ruzie hebben.

De eenheid wil de willekeur doen verdwijnen waaraan toch noch Islam noch Christendom schuld hebben en men wenscht een toestand waarbij noch het rasgevoel noch de godsdienst te niet gaat.

De eenheid beoogt vrijheid en kracht en niet het verdwijnen van rasgevoel en godsdienst. De Aziaten dienen dit te beseffen en zich te ordenen.

BAHAGIA

(Mal. - 2 × p.m. - liberaal — Semarang)

Van 14 t/m 21 Mei '27, Nrs. 22/4.

DR. SOETOMO EN DE VOLKSRAAD.

Met als hoofd: „Is het G.G. Jhr. Mr. de Graeff, die liegt, of dr. Soetomo?" geeft Soedarmo een artikel, waarin hij een en ander vertelt omtrent de toezegging, die de Landvoogd aan dr. Soetomo zou hebben gedaan, zoomede omtrent de mededeeling van Zijne Excellentie op de pers-audiëntie, n.l. dat het geen toezegging is geweest, doch slechts een mededeeling van hetgeen reeds bekend is, waardoor dr. Soetomo ten tweedenmale voor zijn benoeming tot lid van den Volksraad moest bedanken.

Schrijver uit zich, naar aanleiding hiervan, ongeveer in de volgende bewoordingen:

„Zoo is het geval met de kwestie van dr. Soetomo, het toonbeeld van de „djempolan" der Studieclub Soerabaja, vereeniging van de intellectueelen.

Ik ken dr. Soetomo goed, den oprichter van de vereeniging Boedi Oetomo; toen hij nog op de Stovia was, n.l. in 1908, was hij iemand, die ronduit met zijn meening voor den dag kwam.

Dr. Soetomo staat nu tegenover Zijne Excellentie Jhr Mr. de Graeff, die het Gezag hier te lande in handen heeft.

Ik heb Z. E. Jhr. Mr. de Graeff persoonlijk gekend, n.l. toen Zijne Excellentie nog Gouvernements Secretaris was op Buitenzorg, waar ikzelf schrijver was op het Regeeringspersbureau.

Wij hoeven niet langer uit te weiden over de fijnheid van geest en toon van Z. E. Jhr. Mr. de Graeff, want Zijne Excellentie is inderdaad een gentleman en een edelman met een hoogstaand karakter.

Wanneer deze strijd is afgeloopen, zouden wij gaarne willen weten, wie een rechtgeaarde „satrija" is: Zijne Excellentie Jhr. Mr. de Graeff of Zeer Geleerde Heer Dr. Soetomo? De Waarheid zal het later kunnen aantoonen".

KADJAWEN

(Javaansch - weekblad — Bureau Volkslectuur — Weltevreden)

Van 19 Mei 1927, No. 20.

Als voorpagina wordt in dit nummer gebezigd de afbeelding van een koraalkust bij eb. Dan volgt een verslag van de vergadering van den Regentenbond, gehouden op den 15den en 16en Mei jl. te Weltevreden. Vervolgens een geïllustreerd stuk over de school tot opleiding van Adjunct-Landbouw-Consulenten te Buitenzorg. Verder de vervolgartikelen over karbouwenteelt en padvinderij, een beschrijving in tembangvorm van een Javaansch landschap bij maneschijn, en een artikeltje over het onderkennen van bevruchte eieren. Ook het Arabische verhaal van Aboenawas ontbreekt weer niet. In de vrouwenrubriek komt een stuk voor van Mevr. Tjokrowardojo over de opvoeding van het kind. Tenslotte nog Kroniek en Feuilleton.

SINAR INDONESIA

(Mal. - 2×p.m. - radicaal — Soerabaja)

Van 15 Mei 1927, Nr. 7.

„KOLONIALE ECONOMISCHE VERKRACHTING".

Onder het hoofd: „De stem van Sinar Indonsia heeft de aandacht", wordt met blijkbare voldoening door de redactie mededeeling gedaan van het feit dat, ofschoon het blad nog niet zoolang bestaat, een exemplaar daarvan reeds tot in het Hertogspark is gekomen en de stem van *Sinar Indonesia* dus reeds de aandacht heeft van de regeering, vooral in den Volksraad. De redactie publiceert dan den inhoud van een schrijven, ontvangen van den Volksraad, waarin om inlichting wordt gevraagd omtrent den naam van den schrijver van het boek: „Koloniale Economische Verkrachting", in de *Sinar Indonesia* van 31 Maart slechts vermeld als Prof. T. M.

En verder het door het blad gegeven antwoord op dat schrijven, mededeelende dat het door Prof T. M. geschreven boek rechtstreeks van Canton besteld wordt bij The Chinese Seamens Union of Shanghai, en in Ned. O. I. niet verkrijgbaar is.

(Zie ook Overz. no. 15, blz. 48. — Het is best mogelijk, dat met den door de redactie van Sinar Indonesia niet genoemden schrijver bedoeld wordt Tan Malakka. — Rapp.)

PAN-ISLAMIETISCHE POLITIEK.

In een artikel van „Nationalist Revolutionnair" zegt deze schrijver na een beschouwing over de Islamwereld en de Islamietische beweging, dat de Pan-Islamietische beweging van tegenwoordig slechts ten voordeele strekt van de rijken en adellijken onder de Islamieten der wereld, en dat de Islamwereld steeds dieper in de modder van moeilijkheden verzinkt welke veroorzaakt worden door het imperialisme (verg. Overz. no. 19, blz. 173/4). Met de politiek van het Pan-Islamisme wordt niets bereikt; als de P.S.I. qua organisatie niet gewijzigd wordt in den zin van een Pan-Interaziatische politiek, met medewerking van de boeren en arbeiders van de geheele wereld, zal de zoozeer gewenschte groote eenheid niet bereikt worden. Als de P.S.I. niet wil dat zij een „Partij Naik Hadji" (partij voor de bedevaart) wordt genoemd, is het beter dat zij hare beginselen wijzigt. Als voor de P. S. I. als een politieke partij de tijd gekomen is om het land te besturen, zal zij zeker niet eenheid kunnen brengen in de gevoelens der Boeren en Arbeiders en der Kleinburgerlijken, daar hunne belangan uiteengaan, en de kapitalistische gevoelens zullen overheerschend blijven. Automatisch zal de massa hand in hand gaan met de volksmenschen die hetzelfde lot deelen.

Er zal geen grootere eenheid kunnen zijn dan de eenheid der boeren en arbeiders van de wereld. Dat de Indonesiërs het beseffen zullen!

NATIONALISME EN GODSDIENST.

In een nog niet beëindigd artikel onder bovendstaand hoofd, dat speciaal betrekking heeft op het nationalisme en den Islam, stelt de schrijver tegenover elkaar, dat de nationalisten hun argumenten en hun actie baseeren op wetenschappelijke kennis, en de Islamieten slechts op Koran, Hadis enz., dus eerstgenoemden op directe en laatstgenoemden op indirecte zekerheid. Schrijver wijst o. m. op den door Turkije tijdens den grooten oorlog uitgeroepen heiligen oorlog, dus van Islamieten tegen niet-Islamieten, welks resultaat nihil was, ja zelfs keerde de voor 100% Islamietische bevolking van Mekka zich tegen den eigen vriend en meester. Het nationalisme ging toen boven alles. In Indonesië gaat het niet anders.

DR. SOETOMO.

„Pak Bandil" komt in heftige bewoordingen op tegen het toch aannemen van de volksraadsbenoeming door Dr. Soetomo (de latere terugtrekking was hem blijkbaar nog niet bekend); hij vraagt aan het slot of het Volk nog hoopt op leiding van dien „schurftmedicijnman".

HET BLAD.

De directie deelt mede, dat de Chineesche redacteur Tan Djie Hiem noodgewongen de *Sinar Indonesia* verlaten moet, in zijn plaats komt broeder Soedjono V.

In een entrefilet wordt medegedeeld, dat 4 abonnés van het blad te Kertosono in hechtenis zijn genomen, omdat volgens zeggen van den wedono van die plaats menschen die de „Sinar" lezen, communisten zijn. De redactie verzekert dat het blad niet communistisch is en dat dus die regeeringsvertegenwoordiger er maar op los gegaan is zonder vooraf een onderzoek in te stellen. Behoort dit soms tot de taak waardoor volgens zeggen het vertrouwen van het volk in de hoogere regeering zal worden hersteld? Of zal door een dergelijke daad straks geen ontevredenheid bij het volk worden opgewekt?

De redactie vraagt aan de bevoegde autoriteiten, om alle bestuursvertegenwoordigers er aan te herinneren, dat zij geen bepaalde partijen benadeelen mogen. Geef eenige vrijheid aan het Volk!

Verslag wordt gegeven van eene in den avond van 3 Mei in het kantoor der redactie en administratie van *Sinar Indonesia* gehouden openbare comité-vergadering, welke door alle leden van het comité der N. V. Handelsdrukkerij „Indonesia" werd bijgewoond benevens door politie en politieke recherche.

Als voorzitter fungeerde de redacteur van het blad, Marsoedi, die een verklaring gaf van het doel der bijeenkomst: te komen tot de oprichting van een drukkerij voor de uitgifte van geschriften uit de Inlandsche samenlevering en in verband ook met de uitbreiding van *Sinar Indonesia* tot een dagblad. De drukkerij zal echter geheel afgescheiden worden gehouden van het blad, zal enkel de drukster zijn, terwijl uitgever blijft het Comité „Sinar Indonesia". Voor de drukkerij is een aandeelenkapitaal noodig, verdeeld in aandeelen ad f 5, waarvan reeds f 1000 is gestort. Na afloop der besprekingen werd een bestuur van het comité benoemd, bestaande uit de volgende heeren: Marsoedi, voorzitter, Moenawar, secretaties, Soedjono, penningmeester, en Wirodarmojo en Doeldjalil, commissarissen. Met den verkoop van aandeelen zal dadelijk een aanvang worden gemaakt. Het comité zal zoo noodig binnen kort een openbare vergadering beleggen.

DIVERSEN.

Het nummer bevat verder nog een vervolg op het artikel over den dreigenden Pacific-oorlog, een (nog niet beëindigd) artikel over wijlen Dr. Sun Yat Sen met foto, en een entrefilet, waarin een herinnering aan het conflict Soetomo-Salim dat in

het nadeel van eerstgenoemde eindigde, het aanstaande debat Salim-Singgih wordt aangekondigd en gevraagd of Mr. Singgih hetzelfde „tjap" zal voeren als Dr. Soetomo; als de heer Salim het alweer won, zouden de menschen hem zeker gaan beschouwen als een groote Profeet die over wonderbare vermogens beschikt, Alhamdoelillah!

Onder een van een medewerker te Balikpapan ontvangen bericht over de botsing tusschen Chineezen van de B. P. M. en militairen aldaar, zegt de redactie: Hm! Heeren lezers, waar zetelt die rechtvaardigheid toch? Terwijl zij voor dien optocht reeds de vergunning hadden van de B. P. M. Was men misschien bang zooals het te Singapore was? (of: voor een geval als te Singapore).

In de rubriek. „Indonesiërs" wordt gevraagd waar toch de liefde voor het ras en den geboortegrond blijft? en uitgeweid over de jongste onlusten in West-Java en West-Sumatra, de noodlottige gevolgen daarvan: „honderden menschenlevens werden uitgeblazen door de kogels der westerlingen, tot groot verdriet en geween van het Volk van Indonesia op het zien dier broeders, wier v r a g e n om vrijheid of lotsverbetering en hun eischen van recht, beantwoord werden met de kogels der bezittende klasse". Enz.

In een Hollandsche rubriek een artikeltje van D. over: „De Mensch, Natie, Geloof, Maatschappij".

SIPATAHOENAN

(Soend. - weekbl. - org. verg. Pasoendan — Tasikmalaja)

Van 17 en 24 Mei '27, Nrs. 46/7.

B. B.-AMBTENAREN EN REGENTSCHAPSRAAD.

Onder bovenstaand hoofd geeft B. S. in het nummer van 24 Mei een artikel, waarin hij de wenschelijkheid betoogt, om de B. B.-ambtenaren, die thans—ondanks de decentralistie van het Bestuur—toch nog overstelpt zijn met allerlei werkzaamheden, niet te vergunnen lid te worden van den Regentschapsraad. En wel, opdat zij het niet drukker zullen krijgen dan thans reeds het geval is; het volk zich niet laat vertegenwoordigen door iemand, die de Regeermacht in handen heeft; men bij het kiezen van zijn vertegenwoordiger niet onder den invloed zal geraken van zoo'n B. B.-ambtenaar; het door het volk gekozen lid vrij spreken kan over het wel en wee in zijn district of onderdistrict, doch niet zooal thans het geval is, daar zulk

een lid in dàt college staat tegenover zijn superieur als voorzitter, enzoovoort.

Verder herinnert schrijver aan den wensch van den Landvoogd, om het volksvertrouwen te herstellen en samenwerking te verkrijgen met het volk. Nu zal—zegt hij—indien door de Regeering aan het bovenstaande gevolg wordt gegeven, de wensch van den Landvoogd vanzelf in vervulling komen.

Wat betreft het contact tusschen B. B. en Regentschapsraad, dit zal door de uitsluiting van B. B.-ambtenaren uit den Regentschapsraad niet verbroken worden, daar dit college, niettegenstaande deze uitsluiting, toch door een Regent wordt voorgezeten.

PRIESTERRAAD.

Elders geeft dezelfde schrijver een artikel, waarin hij de wenschelijkheid betoogt, om de samenstelling van den priesterraad niet zonder bemoeienis van het volk te doen geschieden, gelijk thans wel het geval is. De Priesterraad hier in Indië is immers een instelling, die belast is met het behandelen van en beslissen over alle zaken, betrekking hebbende op den Islam. En waar de Islam een godsdienst is, die den grondslag vormt van alle regelen omtrent de samenleving van het volk hier te lande, heeft dàt volk natuurlijk een groot belang bij die behandeling en die beslissing door den Priesterraad.

Daarom is het niet meer dan billijk, dat de leden van den Priesterraad, evenals die van de andere colleges, door het volk worden gekozen of desnoods door vertegenwoordigers van godsdienstvereenigingen. En zoo ook de voorzitter van den Priesterraad, tot dusverre de hoofdpenghoeloe. Doch de keuze van dezen laatste moet dan geschieden als die van een voorzitter van een Gemeenteraad, met name Burgemeester. Een en ander acht schrijver noodig, niet omdat hij geen vertrouwen stelt in de tegenwoordige leden van den Priesterraad, maar omdat zulks, zooals hij hierboven reeds verklaarde, van groot belang is voor 't volk.

Verder acht schrijver het gewenscht, dat de Priesterraad zich niet alleen bepaalt tot zaken, die betrekking hebben op den godsdienst, zooals bijvoorbeeld de „rapa" (echtscheiding) en boedelzaken, doch zich ook bemoeit met mesdjid-aangelegenheden, met de verdeeling van „djakat" en „fitrah" onder de rechthebbenden, het toezicht op de pesantrens e. d.

Wat betreft de kosten van den Priesterraad, deze moeten bestreden worden met de opbrengst van „fitrah", „djakat", „oesoer", „ipkah" en andere heffingen.

DIVERSEN.

Verder bevatten deze nummers een artikel van den heer Soeria di Radja, waarin hij de wenschelijkheid betoogt van het gebruik

der Soendaneesche taal op de vergaderingen van de Regentschapsraden in de Provincie West-Java; het verslag van de rede van den heer Otto Soebrata, gehouden op een openbare vergadering van de vereeniging Pasoendan afdeeling Tasikmalaja en handelende over de Provincie-, Regentschaps- en Inlandsche Gemeenteordonnantie, enzoovoort.

Overigens niets van belang voor dit Persoverzicht.

PANGLIMBANGAN

(Jav. - 1 × p.m. - Jong-Javaansche nationalisten — Madioen)

Van April 1927, Nr. 1.

HET BLAD.

Dit is een nieuw maandblad, met den naam „Panglimbangan," dat „Overwegingen" beteekent. Het staat onder redactie van de heeren Soedirman, Wardojo en Soehadji en wordt gedrukt op de drukkerij „de Volharding" te Madioen. De administratie wordt gevoerd door Soehadji.

DE INHOUD.

Het blad zal volgens een mededeeling de stem van de jongeren der Javaansche nationalisten bevatten. De buitenzijde van het omslagvel van dit nummer bevat behalve den kop, een inhoudsopgave en een met groote vette letters geschreven aan Menicus ontleende leus: „Groote veldheeren zijn groote misdadigers. De harten der menschen onderwerpen zich niet aan kracht, maar aan Deugd."

INLEIDING.

De redactie leidt het blad in met een artikel, waarin zij zegt, dat de tijden veranderen, hetgeen niets anders zeggen wil, dan dat de toestanden in die tijdperken niet dezelfde blijven, toestanden, die invloed hebben op het leven en het denken der menschen. Zij merkt op dat het bij nauwkeurige bestudeering niet te verwonderen is, dat de huidige tijdsperiode zooveel van de voorgaande verschilt.

De Brahmanen brachten hun godsdienst over, die niet veel verschilde van dien der Javanen in den tijd, toen zij zooveel waarde hechten aan meditatie en zelfkastijding.

De Boedhisten kwamen hier met hun geloof, dat zelfbeperking op den voorgrond stelde, en in den tijd, dat de Javanen den Brahmaanschen godsdienst reeds hadden overgenomen.

De Islamoverbrengers daalden hier neder, toen de Javanen reeds Boedhisten waren geworden en gewend waren volgens het Boedhistische geloof gedachten te concentreeren en geduld uit te oefenen, zoodat de Islam nagenoeg geen tegenstand heeft ondervonden.

Bovengenoemde drie volkeren hebben dus een gunstigen invloed op het innerlijke van den Javaan gehad, heel anders dan de naties, die vóór hen hier zijn aangekomen. De Hollanders zijn hier gekomen niet met hun godsdienst, doch met hun uiterlijke wetenschap, waarin de Javaan zich niet heeft leeren oefenen. Verblind gelijk een vlinder, die door de schelheid van het licht tegen muren vliegt, staarde de Javaan op de voor hem nieuwe westersche wetenschap. De krant had nimmer zulk een belangrijke waarde als in den tegenwoordigen tijd, nu de ouderen en de jongeren elkaar niet begrijpen.

De Islamieten verbieden het lezen van den bijbel, uit vrees dat hun groep meegesleept zal worden, de kapitalisten willen zich niet op de hoogte stellen van de wetenschap van het communisme, omdat ze reeds de overtuiging hebben, dat die wetenschap de menschen misleidt.

Maar bestaat er een grootere misleiding dan een verkeerde beschouwing?

De sanagroep beschouwt door een verkeerde voorstelling van zaken het optreden van de sini-partij verkeerd, omdat de juistheid en de motiveering nog onzichtbaar zijn; alleen de helderzienden zijn bij machte zich een juist denkbeeld te vormen.

Het blad, dat de overtuiging heeft, dat doortastendheid voortspruit uit een vaste overtuiging, zal onbeschroomd die artikelen opnemen, welke staan tegenover de beoogde doeleinden. Naast de concrete wetenschap zal de *Panglimbangan* ook bevatten een en ander betreffende de abstracte wetenschap, waaronder begrepen de taalkunst.

Aan het slot der inleiding haalt de redactie een paar versregels aan van Poelhekke en van Goethe.

Een plant zonder bloei sterft.
Een volk zonder kunst is geestelijk dood.
Wer der Dichtkunst Stimme nicht vernimmt,
Ist ein Barbar, er sei auch, wer er sei.

HET RECHT TOT OPLEGGING VAN DE DOODSTRAF.

Soehadji schrijft, dat het strafrecht een zeer moeilijke en lastige wetenschap is, omdat zij niet gelijk andere wetenschappen kan worden uitgelegd met berekeningen en stellingen, deze toch dienen bij het strafrecht alleen als middelen voor de overwegingen bij het nemen van de beslissingen.

Aangezien het strafrecht uitsluitend berust op overwegingen van onzichtbare dingen en afhankelijk is van de persoonlijke gevoelens van den mench, behoeft het geen verwondering te wekken, dat verschillende rechters verschillende uitspraken over hetzelfde geval doen.

Hoe kan men beoordeelen of een straf van drie maanden evenredig is aan een kippendiefstal? Het is immers zuiver schatten. Daarom kan er geen sprake zijn van fanatisme, als de godsdiensten de overtuiging bezitten, dat de menschen niet in staat zijn niet het ware vonnis uit te spreken, doch alleen de Almachtige.

Sprekende over de doodstraf en de door den Gouverneur-Generaal aan de communisten verleende gratie, waarover door de Europeesche pers zooveel is geschreven, legt schrijver het begrip straf uit en kent hij aan dat woord de beteekenis toe van: „leed aangedaan ter uitboeting van een overtreding". Hierin ligt opgesloten, dat met een straf bedoeld wordt een correctie, een verbetering, en op grond hiervan kan het recht niet de bevoegheid hebben de doodstraf op te leggen, tenzij, men aan de zaak een wending geeft naar de schulden kwestie d.w.z. wie zich schuldig maakt aan moord (leven) moet ook met zijn leven boeten. Maar waarom wordt dan een dief gestraft met arbeid en niet met de verplichting alleen de gestolen goederen terug te geven? De doodstraaf is geen straf, want zij mist de beteekenis van een waarschuwing tegen een herhaling van het misdrijf, omdat de veroordeelde niet meer in staat is in herhaling te vervallen.

Is de doodstraf dan daar om anderen schrik aan te jagen? Maar dan zal zij de publieke gevoelens eerder grover maken dan verfijnen, omdat het publiek bloed en wreedheid te zien krijgt.

Dat de Gouverneur-Generaal aan de ter dood veroordeelden gratie heeft verleend kan worden verklaard:

1e. omdat Jhr. de Graeff, dus niet de Landvoogd, voorstander is van de afschaffing van de doodstraf. In dit geval dan heeft de Gouverneur-Generaal een ruim gebruik gemaakt van zijn gratierecht.

2e. omdat de G. G. van meening is, dat daardoor het herstel van het vertrouwen van het volk in de Regeering kan worden verkregen, wat een politieke tendenz heeft.

3e. omdat de G. G. het uitgesproken vonnis te zwaar achtte.

Aangezien echter de argumenten tot die gratieering niet worden of zullen worden gepubliceerd, blijft deze beschouwing natuurlijk alleen gissen.

HET COMMUNISME TEGENOVER DE REGEERING.

Onder bovenstaand hoofd deelt „Soedirman" mede, dat het

communisme voor het eerst in het jaar 1919 te Semarang is ontstaan, doch dat het toen geen vruchtbaren bodem heeft gevonden, omdat de Inlander in dien tijd nog niet aan de politiek dacht, en omdat de tijd voor het welig tieren van het communisme niet geschikt is, doordat men toen had: hooge bezoldigingen, geen te zware lasten en volop gelegenheid om werk te vinden. De voorwaarden voor den goeden groei van het communisme zijn gebrek, zware lasten en moeilijken strijd naar arbeid, zoodat het verklaarbaar is, dat de verspreiding van het communisme samenviel met den tijd van de bezuiniging, van de traktementsvermindering, van de verhooging van lasten en toename van werkeloosheid.

Het harde bestaan doet allerlei gedachten opkomen als: waarom heb ik, die den ganschen dag hard moet zwoegen en zuinig leef, nauwelijks voldoende voor mijn onderhoud, terwijl anderen met een korteren arbeidsduur veel meer verdienen dan ik.

Het eindresultaat der overwegingen leidt tot de conclusie, dat deze toestanden te wijten zijn aan de wetten. Niet de arbeidsduur, noch de vergaarde kennis dient als maatstaf voor de bezoldiging, immers een ingenieur verdient minder dan een regent, die soms geen Hollandsch verstaat, doch vraag en aanbod spelen hier een groote rol. Toen de proletariers doordrongen werden van het fiet, dat stakingen een sterk wapen zijn, begonnen zij zich te keeren tegen de kapitalisten. En toen het bleek, dat de Regeering de sana-partij andersteunde, kwam bij de sinigroep het vermoeden op, dat de kapitalisten vereenzelvigd zijn met de Regeering, en werd ook Haar een vijandige houding aangenomen, hetgeen oorspronkelijk niet de bedoeling was.

Dit artikel wordt vervolgd.

IS DE JAVAANSCHE NATIE RIJP VOOR ZELFREGEERING?

Onder de aan Sir H. Campbell Bannerman ontleende spreuk: Zelfregeering beter dan een „goede regeering" wordt een door „Nationalist" onderteekend artikel geplaatst, warin schrijver de opmerking maakt, dat het heel moeilijk is om uit te maken of iets rijp dan nog niet rijp is, omdat zulks zuiver een persoonlijke bevinding is en derhalve geheel afhangt van de meening van den beoordeler. Wie bijvoorbeeld van een half gaar gebakken koek houdt vindt een gaar gebakken koek te gaar.

Schrijver zegt niet te begrijpen, waarom velen de meening zijn toegedaan, dat de Javanen nog niet rijp zijn voor Zelfbestuur. Vroeger waren ze immers reeds rijp, getuige hun zelfregeering, en hun uitgebreide kolonie; kunnen ze dan van rijp weder onrijp worden?

Hij is van oordeel, dat aangezien de Javanen toen reeds in

staat waren zelf te regeeren, zij thans ook weer daartoe bij machte zullen zijn, al zou de manier van regeeren van straks anders zijn dan de huidige toestanden.

„AFVALLIGE NOTOSOEROTO."

Van den zich „Nationalist" noemenden schrijver wordt onder dat hoofd een artikel geplaatst, dat begint met het motto: zij, wier karakter verheven is, hechten groote waarde aan de onafhankelijkheid, terwijl degenen, die laag van karakter zijn, grooten prijs stellen op het dienaarschap. Schrijver deelt mede, dat Notosoeroto na zijn royeering uit de vereeniging der Indonesische studenten in Holland nog meer blijk geeft van zijn streven naar een Groot Nederlandsche Rijk in de gedaante van een Statenbond. In zijn streven vergeet Notosoeroto, dat het verschil in belangen en behoeften der Hollanders en Indonesiers anders is dan dat der Belgen en Hollanders, die eerst ongeveer een eeuw zich van elkander hebben gescheiden omdat zij verschillen in cultuur.

Door hem wordt onder meer opgemerkt, dat de drang naar de politieke vrijheid voor een groot deel zijner ontwikkelde landgenooten een obsessie is geworden, die den blik vertroebelt; dat de aard der Indonesische volken over het algemeen niet agressief is en dat wanneer dus in Indonesië in de politiek de partij-geest, de onverzoenlijkheid, de hartstocht voor den strijd als deugden worden aangeprezen, deze landgenooten en hun Westersche vrienden den aard en dus de roeping van hun raspersoonlijkheid blijken niet begrepen te hebben; dat wanneer zij aan het opkweeken van een grof, dus slecht namaaksel van Westersche eigenschappen de voorkeur geven boven het bewuste ding van een bestemming, welke hun door God is opgelegd, zij daarmede de superioriteit van Westersche raseigenschappen erkennen, welke zij zich nooit of te nimmer geheel eigen kunnen maken, omdat zij producten zijn van klimaat en bijzondere omstandigheden; dat in dat geval het naapen en tegelijk het veroordeelen van wat men wil naäpen een gevolg is van een zeer leelijke eigenschap nl. de nijd der bezitloozen, dat de Indonesiers de Westerlingen in kennis niet zullen kunnen bijhouden, zoodat zij zich maar moeten overgeven aan de Nederlanders, die politiek meer ervaren zijn dan zij.

Hieruit trekt schrijver de conclusie, dat Notosoeroto een dubbelzinnige is, want hij zegt, dat

1e. hij van zijn vaderland houdt, doch niet bereid is naar Java terug te keeren;

2e. hij van zijn natie houdt, maar haar eerder verkoopt;

3e. hij zijn taal lief heeft, echter nimmer in het Javaansch wil schrijven.

DIVERSEN.

In dit nummer worden verder opgenomen artikelen over de vraag of God bestaat, over de verhevenheid van karakter en een en ander over de kris, wat aan andere bladen ontleend is, uit verschillende werken overgenomen verhalen; voorts een betoog over de voordeelen en het wenschelijk gebruik van de „djawa dipa" welk betoog in hoog Javaansch wordt gegeven, een beschouwing over de Javaansche dichtkunst; de motiveering der wenschelijkheid om niet meer over het vóór en tegen van het gebruik der Latijnsche letters te twisten; een artikel betreffende het verschil van de Javaansche en Hollandsche letterkunde.

WAHJA DJATMIKA

(Soend. - 1 × p.m. - org. „Wargi Bandoeng" — Bandoeng)

Van April '27, Nummer 4.

Dit nummer bevat een artikel van Soerja Adiningrat, waarin hij o. m. verklaart, dat de vereeniging „Wargi Bandoeng" weliswaar nog niet lang bestaan heeft, doch reeds 2000 leden telt; een organisatie dus, die gerekend kan worden tot de groote vereenigingen.

Voorts worden in dit nummer opgenomen het verslag van de op 1 Maart '27 in het Logegebouw St. Jan te Bandoeng gehouden vergadering over het bestrijden van de woeker; de huishoudelijke reglementen van de vereeniging „Wargi Bandoeng", zoomede eenige notulen van de door deze organisatie gehouden vergaderingen; een en ander uit de lezing van den Regent van Pandeglang over eenige gezondheidsmaatregelen, etc.

SEDIJO TOMO

(Jav. met Mal./Ned. bijlage - dagblad - Jav. nation. — Djokja)

Van 9 t/m 14 Mei 1927, Nrs. 102 t/m 107.

DE P.E.B. IN DEN VOLKSRAAD.

Naar aanleiding van het feit, dat de Volksraad vele P.E.B-ers onder zijn leden telt, stelt „Kapiworo" de volgende vragen:

1. Hoe is het toch mogelijk, dat er zooveel P.E.B.-leden in den Volksraad zijn gekomen, waar men in het algemeen toch niets voor die partij voelt?
2. Waarom heeft de Regeering 4 P.E.B.'ers tot lid van den

Volksraad benoemd? Gevoelt Zij voor dien bond dan een zoo groote sympathie?

3. Hoe komt het toch, dat zoovele Regenten tot den P.E.B. zijn toegetreden, terwijl de menigte daarvoor niets voelt?

4. Hoe komt het dat een groot aantal Regenten worden gedecoreerd, zoodra zij lid dan wel voorman zijn geworden van den P.E.B.?

5. Waarom worden zoovele wedana's en patihs die leden van den P.E.B. zijn, zoo spoedig Regent?

6. Hoe kan de P.E.B. zulk een grooten invloed hebben, hoewel het ledental toch zoo gering is?

7. Heeft de Landvoogd zich niet vergist met te veel P.E.B.-leden in den Volksraad toe te laten, daar de P.E.B. toch geen volksvereeniging is, en in verband met zijn streven tot herstel van het volksvertrouwen?

8. Wat is het nut van een „waren" Volksraad, indien die Raad de groote massa niet vertegenwoordigt?

9. Zal die Volksraad, samengesteld uit Inlandsche leden van de P E.B-groep, wel zijn nut kunnen hebben voor de groote massa?

Op bovenstaande vragen geeft de redactie de volgende antwoorden:

1. Door het nog gebrekkige kiesstelsel, en omdat het Europeesch element het sterkst vertegenwoordigd is, terwijl de Europeanen en de hooggeplaatste Inlanders leden zijn van den P.E.B.

2. Het benoemingsrecht dient feitelijk om het noodige evenwicht te kunnen handhaven, d.w.z. worden er te veel linksgeorienteerde leden gekozen, dan zal de Regeering menschen benoemen, die tot de rechterpartij behooren. Doch blijkbaar sympathiseert de Regeering met den P.E.B, omdat Haar hooggeplaatste ambtenaren tot dien bond zijn toegetreden.

3. Door den grooten invloed van den bond.

4. en 5. Het gaat hier om een gevoelskwestie. De redenen waarom de Regenten zoo spoedig een decoratie krijgen, indien zij tot den P.E.B. zijn toegetreden, kunnen echter niet opgegeven worden.

6. Inderdaad heeft de P.E.B. thans een ruim arbeidsveld. In de andere raden, die de leden van den Volksraad moeten kiezen, heeft de bond haar vertegenwoordigers. Hierbij komt nog, dat de Inheemschen niet veel voor die raden voelen.

7. Het is des Landvoogds schuld niet, dat er zooveel P.E.B-ërs in den Volksraad zitten. Hij stelt juist een wijziging van het kiesstelsel in uitzicht om tot vermeerdering van het Inlandsche ledental te geraken.

8. Het groote nut van dezen Volksraad is dat aan de Regeeringspolitiek openbaarheid wordt gegeven, en dat daardoor het vertrouwen in de raden vergroot wordt.

9. In dat geval niet. Doch hoeveel Inlandsche P.E.B. leden zijn er nu gekozen?

DE ONDERNEMINGEN EN HAAR AREAAL.

Z.H.S. deelt in het nummer van 11 Mei mede, dat reeds eerder is geattendeerd op het feit, dat de ondernemingen veelal een grooter oppervlak aan gronden bebouwen, dan bij het betrekkelijke contract bepaald is.

Deze overschrijding geschiedt door aankoop met toesteming van de grondeigenaren, de kleine man n.l. Kan zulks nu niet worden betiteld met „diefstal", ten nadeele van den contractverleener, het Rijk? Het koopen van gronden wordt wellicht mogelijk gemaakt door het toepassen van listen of door het omkoopen van degenen, die feitelijk over den kleinen man behooren te waken. De kleine man is gedwee en spoedig geintimideerd.

Een dief wordt, indien de gestolen goederen worden achterhaald, gestraft, terwijl de goederen aan den rechtmatigen eigenaar worden teruggegevan. Hoe wordt tegen de ondernemingen opgetreden, die de grenzen in het contract aangegeven, hebben overschreden? Zal de kleine man nu ook schadevergoeding ontvangen? De kleine man is toch de bezitter van den grond en het Rijk behoeft niets anders te doen dan dat bezit wettelijk te regelen.

DE VEREENIGING VAN INLANDSCHE BESTUURSAMBTENAREN.

Atmosoedarmo juicht de oprichting van die vereeniging toe, die zich ten doel stelt om positieverbetering voor de Inlandsche ambtenaren, waaronder begrepen worden de ambtenaren die bij het B. B. en de rechterlijke macht dienen, te verkrijgen. Door die vereeniging wordt immers de eendracht onder de Inlandsche Bestuursambtenaren tot stand gebracht en zal van die vereeniging groote kracht kunnen uitgaan. Bovendien kan de onderwijzersvereeniging, de P.G.H.B., daarvan veel profijt trekken. Indien samenwerking tusschen deze twee vereenigingen mogelijk is, zullen land en volk er mede bij gebaat zijn; de onderwijzers voeden de jeugd op, en de Inlandsche Bestuursambtenaren leiden de tot man gerijpte jongelieden.

Alleen kan schrijver zich niet vereenigen met de keuze van den naam voor de vereeniging en voor het orgaan, resp. *Prijajibond* en *Medan Prijaji*. „Wat is er in een naam?" zou men zich kunnen afvragen. Doch schrijver vreest, dat door het woord „prijaji" onderscheid wordt gemaakt voor verschillende groepen. De Regentenbond zelf is voorzichtig geweest met de keuze van den naam, en heeft de vereeniging den naam gegeven van „Sedijo Moeljo".

Schrijver vertrouwt erop, dat niet alle Inlandsche B. B.-ambtenaren het eens zullen zijn met de namen, die men aan hun vereeniging en aan haar orgaan heeft gegeven.

TEGEN HADJI SALIM.

„Tiang Ningali" geeft een beschouwing over het debat tusschen Mr. Singgih en Hadji Salim, en zegt o.m. het volgende:

Mr. Singgih heeft beweerd, dat er een tijd geleden volgens verklaring van Soetan Ibrahim, bij het Parket van het Hooggerechtshof een mandaat van f 700 berustte, bestemd voor Hadji Salim. Deze heeft daarop geantwoord dat hij wel meer geld heeft ontvangen en wel als betaling voor een vertaling bestemd voor de Volkslectuur.

Eigenaardig is het dan toch, dat Salim niet tevens verklaard heeft waarom dan juist het Hooggerechtshof het mandaat heeft uitgeschreven. Wordt het honorarium voor vertaalwerk voor de Balai Poestaka dan ook al door het Hof betaald?

Hadji Salim antwoordde op de verdachtmaking, dat hij meermalen een verslag van de vergadering der Radicale Concentratie aan den Procureur Generaal en Aneta geleverd had: dat er buiten hem nog anderen waren, beter in staat om rapporten uit te brengen. Waarom heeft Salim niet beslist ontkennend geantwoord en gezegd nimmer voor den P. G. en voor Aneta werk verricht te hebben? Het antwoord van Salim was onduidelijk en bewees zijn onschuld niet. Tegen de beschuldiging van Mr. Singgih, dat Salim vaak gewerkt heeft bij door de Regeering ondersteunde bedrijven, zooals indertijd de Neratja-drukkerij, verdedigde deze zich door mede te deelen dat hij behoefte had om te werken, met negatie van de herkomst van het geld, het kapitaal, want is er wel iemand, die niet van Gouvernements geld profiteert.

In verband met de uitspraak van de jury, die in zijn nadeel uitviel, wilde Salim te Batavia een vergadering van de afd. P. S. I. doen houden, waar hij hoopte aan zijn ontevredenheid lucht te kunnen geven. Werd Salim dan niet geraadpleegd bij de samenstelling van de jury? Bovendien, Salim behoeft heusch niet moedeloos te worden, de P. S. I. zal hem niet uitstooten.

De redactie merkt op, dat deze beschouwing beslist afkomstig is van een aanhanger van Mr. Singgih. Zij zegt, dat deze zaak na het debat in de kampongs nog aanleiding tot twistgesprekken heeft gegeven. Enkelen hebben een verkeerde opvatting van de uitspraak der jury, zoodat het wel wenschelijk wordt geacht, dat de jury haar standpunt nader toelicht, hetzij per bulletin, hetzij op een openbare vergadering.

HINDIA TIMOER

(Mal. - 3×p.w. - S. I. nation. — Kediri)

Van 14 t/m 21 Mei 1927, Nrs. 53 t/m 56.

MR. SINGGIH.

Met de woorden: „Vragen is vrij", stelt Hardjosoedarmo in het blad van 14-17 Mei eenige vragen omtrent Mr. Singgih n.l. of Mr. Singgih na zijn ontslag uit 's lands dienst niet weer het verzoek deed om wederom te worden benoemd, doch hierop eene weigering kreeg.

Of niet, toen „meester Raden Pandji Singgih" eene lezing te Solo hield, de wedono politie hem wilde stoppen, doch dit door den resident verboden werd.

Of het voornaamste doel van de N.I.P.-actie niet was, het verkrijgen van gelijke grondrechten en het dienen van het eigen belang en de N.I.P.ers op enkele uitzonderingen na behoorden tot de overheerschers-zijde, de Indo-Europeanen? Schrijver vraagt of Mr. Singgih niet aan deze feiten dacht, voor hij de ruzie begon met H. A. Salim en dus vertrouwen stelde in gepraat van Europeesche N.I.P.ers.

INDONESIË, WAARHEEN?

Erdeeka richt in hetzelfde blad een verwijt tot de leiders der Indonesische beweging over hun gedragingen.

Schrijver heeft het voornamelijk over de onderlinge ruzie, waardoor het gemeenschappelijk doel op den achtergrond wordt gesteld en de eigen kracht wordt verspild, terwijl men zich zelf nadeel berokkent.

De vijand trekt er voordeel van.

DR. SOETOMO EN DE VOLKSRAAD.

De redactie van het blad richt naar aanleiding van zijne tweede afwijzing van zijne Volksraadsbenoeming in het blad van 19 Mei eene terechtwijzing tot dr. Soetomo, aan wien gezegd wordt, dat het geheele verloop zijn eigen schuld is en de over hem gekomen schande eveneens.

Indien hij vertrouwen had gehad in zich zelf en in de eigen kracht, was het niet gebeurd.

DIVERSEN.

In een bericht over het vervroegde vertrek van de boot waarmee hadji A. Salim naar Mekka ging, waardoor zijne huldiging onderweg in het water viel, wordt door de redactie gevraagd of dit eene handeling van de reactie is geweest?

Van de P.S.I. te Kediri wordt gezegd, dat aan deze nieuw leven wordt ingeblazen en men doende is de economie, den landbouw en de vakbonden te bevorderen. De leiding is voorloopig aan de heeren Soepandji en Notopoerojo gegeven.

Verder bevatten de bladen niets van belang voor het Overzicht.

KAOEM MOEDA

(Mal. - dagbl. - neutraal — Bandoeng)

Van 10 t/m 31 Mei '27, Nrs. 106/16.

Deze nummers bevatten niets bijzonders voor het Persoverzicht.

CHINEESCH-MALEISCHE BLADEN.

WARNA-WARTA.

Rechtszekerheid der Inlandsche B.B ambtenaren

Door den Bataviaschen correspondent wordt in het nummer van 2 Mei omtrent de positie der Inlandsche Bestuursambtenaren ongeveer het volgende gezegd:

De vele voorkomende gevallen dat Inlandsche B. B.-ambtenaren uit 's Lands dienst worden ontslagen, leveren het bewijs, dat die ambtenaren geen rechtszekerheid bezitten. Hun lot ligt geheel in handen van hun chef, terwijl hun de gelegenheid ontbreekt zich eventueel te verdedigen. Het is misschien alleen in dat ambtenarencorps gebruikelijk om de conduitestaten niet aan de betrokkenen te toonen. Bij andere gouvernementsdiensten is het anders gesteld; daar heeft men veelal commissies gevormd, die voor de belangen van de ambtenaren opkomen.

In de provincie West-Java komt het meerdere malen voor dat een Assistent-Wedana ontslagen wordt, zonder dat hij weet op welke gronden zijn ontslag verleend is. Hij weet bovendien niet op welke wijze en bij wien hij zijne belangen moet bepleiten, terwijl de Regeering zijn zaak steeds in handen stelt van den chef, die hem heeft ontslagen.

Niet lang geleden werd een assistent-wedana ontslagen, omdat hij ervan verdacht werd zich in samenwerking met zijn schrijver te hebben schuldig gemaakt aan verduistering van 's Lands gelden, terwijl aan dat ontslag de voorwaarde werd verbonden dat nader zou worden bepaald, of het ontslag eervol dan wel oneervol verleend was. Die assistent-wedana werd wegens gebrek aan bewijzen ontslagen van rechtsvervolging, van welk feit hem echter geen kennis gegeven werd. Een vriend heeft hem daarvan op de hoogte gebracht.

Na de berechting van de zaak van den schrijver (djoeroetoelis) vergat de Landraad een beschikking te nemen over de in beslag genomen gelden. En aangezien in deze som ook een bepaald bedrag aan traktementen van het onderdistricts-personeel begrepen was, waren de betrokkenen genoodzaakt op de uitbetaling van hunne bezoldiging te wachten.

De Landraad moest, naar het heette, daaromtrent eerst den Resident raadplegen. Dat alles schijnt alleen te dienen om het den assistent-wedana's moeilijk te maken.

Er is nog een ander geval bekend. Een assistent-wedana werd naar aanleiding van een anoniem schrijven ontslagen, en zijn zaak werd eerst onderzocht, toen hij niet meer op de plaats was. Het gerechtelijk onderzoek leidde evenwel tot geene resultaten, de betrokken Landraadsvoorzitter wees er terecht

op, dat de bestaande toestanden weinig verschilden met die uit den tijd van Multatuli toen haat en nijd onder de collegas van het B. B. hoogtij vierden.

Een ambtenaar, die zich niet in den gunst van zijn Chef mag verheugen, doet beter heen te gaan, vooral indien die Chef een Europeaan is en zulks om te voorkomen dat hij op een voor hem minder aangename wijze wordt weggejaagd.

In het B. B.-corps zijn er velen die, hoewel aanvankelijk geen invloed hebbende, het toch zoodanig weten aan te leggen dat zij ten slotte dien grooten invloed als machtigste in het heele gewest verkrijgen.

Een geheel ander geval, dat echter ook beroering in de ambtenaarswereld heeft veroorzaakt, betreft het eervol ontslag, dat aan een assistent-wedana, werd verleend naar aanleiding van het feit, dat er iets niet in orde was met zijn beheer van desagelden.

Dat is nu het lot van den bestuursambtenaar, die afhankelijk is van de „pen" van hen, die door de Regeering worden vertrouwd. Hier wordt een onschuldige ambtenaar ontslagen, daar wordt er een, wiens fout aangetoond wordt, gehandhaafd of eervol en met behoud van pensioen ontslagen.

Aan dezen wantoestand kan alleen een einde gemaakt worden door de oprichting van een vakvereeniging van bestuursambtenaren, die geheel vrij is van ambtelijke banden. In die richting zijn reeds stappen gedaan, doch de eene vereeniging verdween na de andere; alleen de Regentenbond heeft zich staande kunnen houden. In de Preanger is een Prijaji-bond opgericht, die echter voor den prijaji wel „niets" zal weten te bereiken.

Het B. B.-corps zal nooit datgene kunnen bereiken, dat reeds door de andere ambtenaarsgroepen bereikt is, zoolang in dat corps nog haat en nijd heerschen.

Een vakvereeniging moet niet in de eerste plaats naar lotsverbetering d.i. salarisverhooging streven, doch naar rechtszekerheid, om eventueel te voorkomen dat men als slaaf behandeld wordt.

Weltevreden, 28 Mei 1927.